

Το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα LIFE 2014-2020 για το Περιβάλλον και την Κλιματική Αλλαγή

Ευκαιρίες Χρηματοδότησης

Σπυριδούλα Ντεμίρη

Εμπειρογνώμονας Κλιματικής Αλλαγής
Ελληνική Task Force για το Πρόγραμμα LIFE

Αθήνα, 15 Μαρτίου 2018

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Το Πρόγραμμα LIFE

Αποτελεί το **χρηματοδοτικό εργαλείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης** για το **περιβάλλον** και τη **δράση για το κλίμα**.

Συνεισφέρει στην **εφαρμογή, ανανέωση & ανάπτυξη** της ευρωπαϊκής πολιτικής και νομοθεσίας για το **περιβάλλον & το κλίμα** μέσω της **συγχρηματοδότησης έργων**.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Στόχοι Προγράμματος LIFE 2014-2020

- ➔ Συνεισφορά στην **οικονομία με αποδοτικότητα των πόρων, φιλική προς το κλίμα και χαμηλών εκπομπών άνθρακα, προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος, διατήρηση και βελτίωση της βιοποικιλότητας, των οικοσυστημάτων και ειδικότερα του δικτύου Natura 2000.**
- ➔ Βελτίωση της ανάπτυξης, της εφαρμογής και της επιβολής της **περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης.**
- ➔ **Ενσωμάτωση** των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων σε άλλες πολιτικές της Ένωσης.
- ➔ Βελτίωση της περιβαλλοντικής και κλιματικής **διακυβέρνησης.**
- ➔ Εφαρμογή του **7^{ου} Περιβαλλοντικού Προγράμματος Δράσης.**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

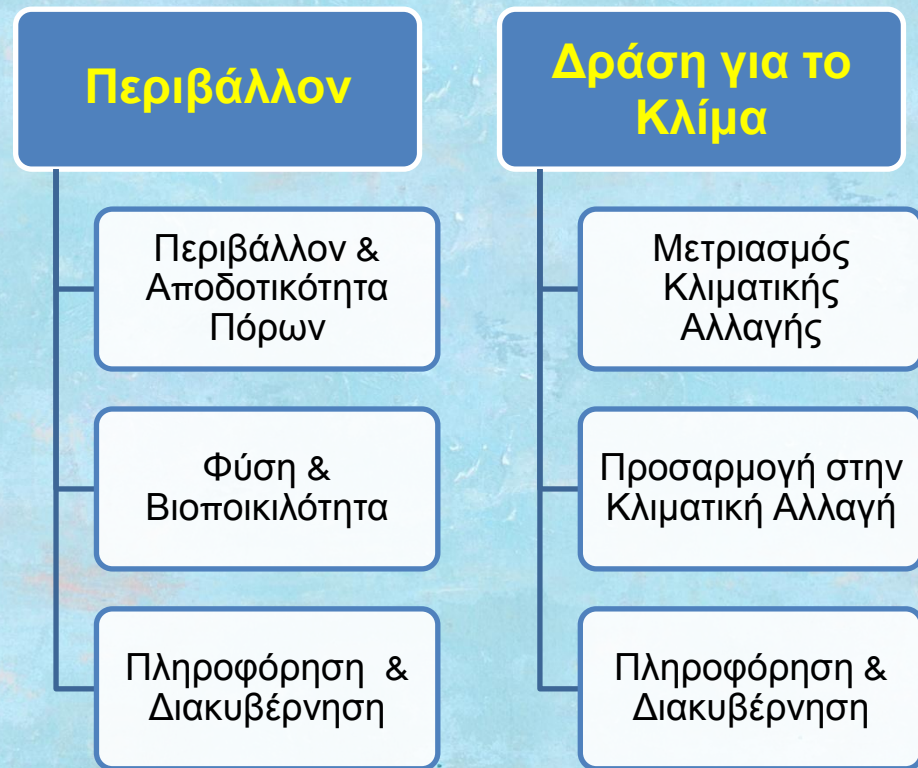

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΡΓΩΝ LIFE:

Δομή Προγράμματος LIFE

- ✓ 3.456.700.000 € [2014-2020]
- ✓ 1.657.063.000 € [2018-2020]
- ✓ 2 υποπρογράμματα:
 - ✓ **Περιβάλλον** (75%)
60,5% Φύση/Βιοποικιλότητα (2018-2020)
 - ✓ **Κλίμα** (25%)

Το Νέο Πολυετές Πρόγραμμα LIFE 2018-2020

- Οι διαθέσιμοι πόροι για την περίοδο 2018-2020 είναι 1.657.063.000 € και θα διατεθούν ως εξής:
 - 1.243.817.750 € για το Υποπρόγραμμα **Περιβάλλον**
 - 413.245.250 € για το Υποπρόγραμμα **Δράση για το Κλίμα**
- Η κύρια αλλαγή είναι η δυνατότητα υποβολής προτάσεων σε **δύο στάδια (two-stage approach)**.
- Για το 2018, η διαδικασία υποβολής προτάσεων σε δύο στάδια θα εφαρμοσθεί **ΜΟΝΟ για το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον»**.
- Στο πρώτο στάδιο οι ενδιαφερόμενοι θα υποβάλλουν **ένα συνοπτικό κείμενο (concept notes)** έως 10 σελίδες που θα περιλαμβάνει μια συνοπτική περιγραφή του έργου και του προϋπολογισμού ανά κατηγορία δαπανών.
- Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης και εφόσον το έργο κριθεί επιλέξιμο, τότε στο δεύτερο στάδιο θα υποβληθεί η πλήρης πρόταση του έργου.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Γενικά Χαρακτηριστικά

- ❑ **Δεν** επικεντρώνεται στην **έρευνα** ($\neq$ H2020)
- ❑ **Δεν** δικαιολογεί **μεγάλες υποδομές** - δεν επικεντρώνεται σε θέματα αγροτικής και περιφερειακής ανάπτυξης ($\neq$ διαρθρωτικά ταμεία)
- ❑ Μέγιστη συμμετοχή της Ε.Ε. για την περίοδο 2018-2020 - **55% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών** (εξαίρεση τα έργα Φύσης με μέγιστη συμμετοχή έως **60%**)
- ❑ Ειδικά για κάποια έργα Φύσης - **75%** (οικοτόποι ή είδη προτεραιότητας όταν το 50% του προϋπολογισμού αφορά δράσεις διατήρησης)
- ❑ Έμφαση σε:
 1. Δυνατότητα **αναπαραγωγής/μεταφοράς**
 2. Μακροπρόθεσμη **βιωσιμότητα**
 3. **Προστιθέμενη αξία** των αποτελεσμάτων για την Ε.Ε.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Το Πρόγραμμα LIFE στην Ελλάδα (1992-2016)

Υπο-πρόγραμμα	Αριθμός έργων	Ποσοστό έργων	Συνολικός προϋπολογισμός	Συνεισφορά Ε.Ε.
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΟΡΩΝ	138	57,7%	178.441.284	82.154.773
ΦΥΣΗ/ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ	70	29,3%	99.686.869	67.167.268
ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ	20	8,4%	36.531.072	18.676.236
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	10	4,2%	10.305.351	5.608.388
ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	1	0,4%	1.304.708	953.600
ΣΥΝΟΛΟ	239	100%	326.269.285	174.560.265

Πηγή: [Βάση Έργων LIFE-Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#), επεξεργασία από Ελληνική LIFE Task Force

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Περιβάλλον & Αποδοτικότητα Πόρων

ΝΕΡΟ

- ✓ Ύδατα, πλημμύρες και ξηρασία **ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ**
- ✓ Διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των παράκτιων ζωνών
- ✓ Κλάδος ύδρευσης

ΑΠΟΒΛΗΤΑ

- ✓ Εφαρμογή της νομοθεσίας περί αποβλήτων
- ✓ Απόβλητα και αποδοτικότητα πόρων

ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ

- ✓ Αποδοτικότητα των πόρων, πράσινη και κυκλική οικονομία
- ✓ Έδαφος
- ✓ Δάση

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΕΡΑ & ΕΚΠΟΜΠΕΣ

- ✓ Νομοθεσία για την ποιότητα του αέρα και οδηγία για τον καθορισμό των εθνικών ανωτάτων ορίων εκπομπών (ΕΑΟΕ)
- ✓ Οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές (ΟΒΕ)
- ✓ Αστικό περιβάλλον

Φύση και Βιοποικιλότητα

Χρηματοδοτούνται δραστηριότητες για την εφαρμογή των οδηγιών 92/43 για τους Οικοτόπους και 2009/147 για τα Πτηνά

Ειδικότερα:

- i) δραστηριότητες που αποσκοπούν στη **βελτίωση του καθεστώτος διατήρησης οικοτόπων και ειδών**, που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την Ένωση
- ii) δραστηριότητες στήριξης των βιογεωγραφικών σεμιναρίων του δικτύου **Natura**
- iii) ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την εφαρμογή του πλαισίου δράσεων προτεραιότητας.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Φύση και Βιοποικιλότητα

Χρηματοδοτούνται δραστηριότητες για την εφαρμογή της Ενωσιακής στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα έως το 2020, και ειδικότερα δραστηριότητες που συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων και αφορούν:

- **Στόχος 2**

Διατήρηση και βελτίωση των Οικοσυστημάτων και των Υπηρεσιών που παρέχουν

- **Στόχοι 3, 4, 5**

Αύξηση της συμβολής της γεωργίας και της δασοκομίας στη διατήρηση και ενίσχυση της βιοποικιλότητας

Εξασφάλιση της αειφόρου χρήσης των αλιευτικών πόρων

Καταπολέμηση των χωροκατακτητικών ξένων ειδών

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση

α) Εκστρατείες πληροφόρησης, επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης σύμφωνα με τις προτεραιότητες του 7^{ου} προγράμματος περιβαλλοντικής δράσης

β) Στήριξη της αποτελεσματικής ελεγκτικής διαδικασίας καθώς και μέτρα προώθησης της συμμόρφωσης σε σχέση με την Ενωσιακή περιβαλλοντική νομοθεσία και με σκοπό να στηριχτούν τα συστήματα πληροφόρησης και τα εργαλεία του αντίστοιχου τομέα σε ότι αφορά την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Δράση για το Κλίμα

Μετριασμός Κλιματικής Αλλαγής

- ✓ Έργα που συνεισφέρουν στη **μείωση των εκπομπών Αερίων του Θερμοκηπίου (ΑτΘ)** υποστηρίζοντας την μετάβαση σε μία οικονομία χαμηλών εκπομπών
- ✓ Νομοθετική βάση: [Πλαίσιο Ενέργεια και Κλίμα 2030](#) και ο Χάρτης Πορείας για το 2050
- ✓ Ετήσιες προτεραιότητες 2017:
 - Ενεργοβόρες βιομηχανίες
 - Φθοριούχα αέρια
 - Χρήσεις γης, αλλαγές χρήσεων γης και δασοκομία

Δράση για το Κλίμα

Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή

- ✓ Έργα που βοηθούν στην ενίσχυση της ετοιμότητας και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της ΚΑ, ενισχύοντας την **ανθεκτικότητα της Ε.Ε.** σε αυτήν
- ✓ Νομοθετική βάση
[Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την προσαρμογή στην ΚΑ](#)
- ✓ Ετήσιες προτεραιότητες για το 2017:
Διαχείριση πλημμυρών/παράκτιας ζώνης, αστικός σχεδιασμός, βιώσιμη γεωργία/δασοκομία/τουρισμός, διαχείριση νερού, έμφαση σε αστικές περιοχές

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Δράση για το Κλίμα

Κλιματική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση

- ✓ **Ευαισθητοποίηση** σε κλιματικά ζητήματα, δημιουργία δομών για την ενεργή συμμετοχή & υποστήριξη στη **διαμόρφωση πολιτικής της Ε.Ε.** στον τομέα του κλίματος, προώθηση της γνώσης για τη **βιώσιμη ανάπτυξη**
- ✓ **Επικοινωνία, διαχείριση & διάδοση πληροφοριών** στον τομέα κλιματικής αλλαγής, διευκόλυνση **διαμοιρασμού της γνώσης επιτυχημένων κλιματικών λύσεων και πρακτικών**
- ✓ **Συμβολή** στην αποτελεσματικότερη **συμμόρφωση** με την κλιματική νομοθεσία – προώθηση **βέλτιστων πρακτικών** & πολιτικών προσεγγίσεων
- ✓ **Βελτίωση της διακυβέρνησης**, διεύρυνση της συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μερών στις διαδικασίες διαβούλευσης/εφαρμογής της κλιματικής νομοθεσίας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

% ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΣΕ ΕΡΓΑ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

28 Έργα σε εξέλιξη

με Έλληνα φορέα ως συντονιστή

- 50,7 εκ. €
- 29,7 εκ. € συνεισφορά της Ε.Ε.

Υπο-Πρόγραμμα	Αριθμός έργων	Συνολικός προϋπολογισμός
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΟΡΩΝ	9	18.204.918
ΦΥΣΗ/ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ	8	14.841.740
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	5	5.999.502
ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ	5	10.447.464
ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	1	1.304.708
ΣΥΝΟΛΟ	28	50.798.332

Ενδεικτικά έργα σε εξέλιξη (1/2)

- **LIFE TERRACESCAPE** - "Μετατροπή των εγκαταλειμμένων τοπίων αναβαθμίδων σε πράσινες υποδομές μέσω συμμετοχικής επιστασίας γης για καλύτερη προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή" (LIFE16 CCA/GR/000050)
- **LIFE AMYBEAR** - "Βελτίωση των συνθηκών συνύπαρξης του ανθρώπου και της αρκούδας στο Δήμο Αμυνταίου" (LIFE15 NAT/GR/001108)
- **LIFE Prespa Waterbirds** - "Δράσεις για την προστασία των υδρόβιων πουλιών στη Μικρή Πρέσπα: συμβάλλοντας στην προσαρμογή των οικοσυστημάτων στην κλιματική αλλαγή και δημιουργώντας οφέλη για την τοπική κοινωνία" (LIFE15 NAT/GR/000936)
- **ADAPT2CLIMA** - "Προσαρμογή του γεωργικού τομέα των νησιών της Μεσογείου στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής" (LIFE14 CCA/GR/000928)
- **LIFE CLIMATREE** - "Μια νέα προσέγγιση για τον προσδιορισμό της δέσμευσης άνθρακα από δενδρώδεις καλλιέργειες και της δράσης τους ως καταβόθρα άνθρακα" (LIFE14 CCM/GR/000635)
- **LIFE GreenYourMove** - "Ανάπτυξη και προώθηση ενός συντροπικού πλοηγού μετακίνησης με άμεσο στόχο την ελαχιστοποίηση των αερίων του θερμοκηπίου στην Ευρώπη" (LIFE14 ENV/GR/000611)

Ενδεικτικά έργα σε εξέλιξη (2/2)

- **LIFE REWEEE**- "Ανάπτυξη και επίδειξη υποδειγμάτων πρόληψης και επαναχρησιμοποίησης Αποβλήτων Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού" (LIFE14 ENV/GR/000858)
- **LIFE NATURA THEMIS** - "Προώθηση της ευαισθητοποίησης για την άσκηση δίωξης για εγκλήματα κατά της άγριας ζωής και την ανάδειξη της περιβαλλοντικής ευθύνης για την αποκατάσταση ζημιών της βιοποικιλότητας σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη" (LIFE14 GIE/GR/000026)
- **LIFE DEBAG** - "Ολοκληρωμένη εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τη μείωση της πλαστικής σακούλας στο θαλάσσιο περιβάλλον" (LIFE14 GIE/GR/001127)
- **LIFE CONOPS** - "Ανάπτυξη και επίδειξη διαχειριστικών σχεδίων έναντι των ενισχυόμενων από την κλιματική αλλαγή χωροκατακτητικών κουνουπιών στην Νότια Ευρώπη" (LIFE12 ENV/GR/000466)
- **LIFE-Stymfalia** - "Αειφόρος διαχείριση και χρηματοδότηση της βιοποικιλότητας των υγρότοπων: η περίπτωση της λίμνης Στυμφαλίας" (LIFE12 NAT/GR/000275)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ολοκλήρωση υποβολής αιτήσεων παραδοσιακών έργων LIFE 2017

Στην Πρόσκληση του 2017 συνολικά στην ΕΕ υποβλήθηκαν **631** προτάσεις, σημειώνοντας μία πτώση της τάξεως του 28% σε σχέση με το 2016.

Ειδικότερα, υποβλήθηκαν **84 αιτήσεις με Έλληνες εταίρους** (-8% σε σχέση με το 2016), εκ των οποίων οι **47 είχαν Έλληνα συντονιστή** (-11% σε σχέση με το 2016).

12 προτάσεις με Έλληνα συντονιστή και **8 προτάσεις με Έλληνα εταίρο** (ποσοστό επιτυχίας 25% σε σχέση με 10% της περιόδου 2011-2016) επιλέχθηκαν για συγχρηματοδότηση και περνάνε στη φάση αναθεώρησης.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ίδρυση και Λειτουργία της Ελληνικής Task Force για το Πρόγραμμα LIFE για την περίοδο 2014-2017 «LIFE14 CAP/GR/000003» - GR LTF

Έργο Οικοδόμησης Δυναμικού (LIFE Capacity Building):

Παρέχει οικονομική στήριξη σε δράσεις που αναπτύσσει το δυναμικό των Κρατών Μελών, προκειμένου αυτά να συμμετέχουν αποτελεσματικότερα στο LIFE

Διάρκεια:

01/01/2016 – 30/04/2019

Προϋπολογισμός:

Σύνολο: € 1,304,708

Χρηματοδότηση Ευρωπαϊκής Επιτροπής: € 953,600

Δικαιούχοι:

Πράσινο Ταμείο, Συντονιστής Δικαιούχος

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Συνδικαιούχος

Ρόλος GR LTF

- Ενημέρωση δυνητικών δικαιούχων
- Υποστήριξη στην προετοιμασία προτάσεων
- Παροχή τεχνικής βοήθειας και συμβουλευτικής στους υποψήφιους δικαιούχους
- Προώθηση ανταλλαγή εμπειριών/καλών πρακτικών και χρήσης αποτελεσμάτων έργων LIFE
- Ενίσχυση Εθνικών Σημείων Επαφής Προγράμματος LIFE

**Αποτελεσματικότερη συμμετοχή της Ελλάδας
σε έργα LIFE**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ομάδα Έργου

Συντονιστής έργου:
Γιώργος Πρωτόπαπας (NCP)

Συντονίστρια Περιβάλλοντος:
Αλεξάνδρα Καρποδίνη

Συντονίστρια Φύση/ Βιοποικιλότητα:
Αναστασία Δαλάκα

Συντονιστής
Κλιματικής Αλλαγής:
Δημήτρης Νιαβής (NCP)

Εμπειρογνώμονας
Περιβάλλον &
Αποδοτικότητα Πόρων
Δημήτρης
Χωματίδης

Εμπειρογνώμονας
Φύση / Βιοποικιλότητα
Κατερίνα
Κουτσοβούλου

Εμπειρογνώμονας
Κλιματική Αλλαγή
Σπυριδούλα
Ντεμίρη

Εμπειρογνώμονας
Διαχείριση Δεδομένων
/ GIS
Παναγιώτης
Στρατάκης

Εμπειρογνώμονας
Επικοινωνία για το
Περιβάλλον
Κέλλη
Κολιγιώργα

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

E-mail επικοινωνίας:

sntemiri@prasinotameio.gr

life@prasinotameio.gr

Πληροφορίες (ιστοσελίδες):

<http://www.prasinotameio.gr>

<http://www.ypeka.gr>

<http://ec.europa.eu/environment/life/>

<http://www.lifetaskforce.gr>

πλατφόρμα: <http://support.lifetaskforce.gr>

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

